

Ewa Nowak

PLAN WYNIKOWY dla klasy 3 gimnazjum

KRYTERIA SZCZEGÓŁOWE

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania			
	KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPEŁNIAJĄCE (ocena: bardzo dobry)
UCZEŃ				
Stary Testament (<i>Księga Rodzaju: Początki świata i ludzkości</i>)	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia w tekście kolejne dni stworzenia, odtwarza ich przebieg, wskazuje w tekście fragmenty wypowiedzi, odzwierciedlające styl biblijny, cytuje wypowiedź Boga do człowieka, próbuje ją odtworzyć własnymi słowami, 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie tekstu odtwarza przebieg stwórczego działania Boga, wymienia podstawowe cechy stylu biblijnego, wymienia przywileje i zadania, powierzone człowiekowi przez Boga, 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście elementy o znaczeniu symbolicznym, nazywa cechy stylu biblijnego, wskazuje ich przykłady w tekście, wyjaśnia, jaki jest człowiek stworzony przez Boga i określa jego miejsce w świecie, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia i komentuje symboliczne znaczenia, wynikające z opisu aktu stworzenia świata, wyjaśnia, czym cechuje się styl biblijny, przedstawia i komentuje relacje między Bogiem, człowiekiem i światem,
Spotkania ze sztuką. Michał Anioł <i>Stworzenia Adama</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia i nazywa elementy warstwy przedstawieniowej fresku, 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje sposób pokazania poszczególnych elementów warstwy przedstawieniowej dzieła, 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje środki języka malarzkiego (kolory, linie, płaszczyzny, kompozycję) omawia ich rolę w tworzeniu znaczeń dzieła, 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia obraz z tekstem biblijnym, komentuje związek tematyczny i znaczeniowy obu dzieł,
Zbigniew Herbert <i>Książka</i>	<ul style="list-style-type: none"> łączy tytuł z <i>Biblią</i>, wskazuje wersy, na podstawie których można dokonać takiego zestawienia, podaje podstawowe informacje o osobie mówiącej w wierszu, 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje personifikację jako sposób przedstawienia <i>Biblii</i>, uzasadnia tę opinię odwołaniami do tekstu, przedstawia w wyczerpujący sposób osobę mówiącą w wierszu, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jaką funkcję pełni personifikacja jako środek poetycki, przedstawiający <i>Biblię</i>, charakteryzuje styl wypowiedzi osoby mówiącej w wierszu, 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje metafory, występujące w wierszu, wyjaśnia ich znaczenie, podaje przykłady znanych mu nawiązań do <i>Biblii</i>, przedstawia znaczenie <i>Biblii</i> dla europejskiej kultury,
Nauka o języku. <i>Cudzymi słowami. O sztuce cytowania</i>	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście cytaty, 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie graficznie zapisuje cytaty, 	<ul style="list-style-type: none"> wprowadza do własnej wypowiedzi cytaty, 	<ul style="list-style-type: none"> wprowadza do własnej wypowiedzi cytaty, opatruje je przypisami,
Isabel Allende <i>Dwa słowa</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o swoich wrażeniach po przeczytaniu utworu, próbuje sformułować ogólną opinię na jego temat, 	<ul style="list-style-type: none"> układa pytania, dotyczące sensu opowiadania, 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje wnioski na temat świata przedstawionego w utworze, 	<ul style="list-style-type: none"> określa i komentuje sposób prezentowania świata w opowiadaniu,

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania			
	KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPEŁNIAJĄCE (ocena: bardzo dobry)
	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia bohaterów opowiadania, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polegały niezwykle umiejętności głównej bohaterki opowiadania, 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje fragmenty poświęcone roli słów, komentuje je, 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie opowiadania wyjaśnia, jakie funkcje może pełnić język, podaje przykłady z tekstu,
Nauka o języku. <i>Słownikowe A... B... C... Rodzaje i funkcje słowników</i>	<ul style="list-style-type: none"> zna podstawowe rodzaje słowników, sprawnie odszukuje potrzebne mu hasła w słowniku, 	<ul style="list-style-type: none"> wie, w jakich słownikach szukać potrzebnych podstawowych informacji, orientuje się w budowie hasła słownikowego, 	<ul style="list-style-type: none"> zna różne rodzaje słowników specjalnych, sprawnie i poprawnie odczytuje hasło słownikowe, 	<ul style="list-style-type: none"> w swojej pracy korzysta z wszystkich rodzajów słowników, sprawnie i poprawnie odczytuje hasło słownikowe, rozumie zawarte w nim skróty,
Norman Davies <i>Europa</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie tekstu odtwarza informacje o mitologicznej Europie, przedstawia ją, 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza treść mitu o porwaniu Europy, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pochodzenie nazwy <i>Europa</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie tekstu wyjaśnia symboliczne znaczenie mitu o porwaniu Europy,
<i>Rozmowy na koniec wieku 3</i> (fragment). Z prof. Januszem Tazbirem o Europie	<ul style="list-style-type: none"> określa główny temat rozmowy, na podstawie wzoru pisze notatkę encyklopedyczną, 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przywołanych w rozmowie polskich pisarzy, wskazuje zagadnienia, które poruszali, samodzielnie tworzy notatkę encyklopedyczną, 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia fakty od opinii, podaje ich przykłady z tekstu, samodzielnie tworzy notatkę encyklopedyczną, zachowuje zwięźłość i spójność tekstu, 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa wartości wspólne dla Europejczyków, przyporządkowuje je do odpowiednich kręgów kulturowych, tworzy notatkę encyklopedyczną, hierarchizuje w niej informacje, zachowuje zwięźłość i spójność tekstu,
Nauka o języku. <i>Zacytować czy zrelacjonować? Mowa niezależna i zależna</i>	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie graficznie mowę niezależną, 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca poprawnie mowę zależną w niezależną, 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca poprawnie mowę zależną w niezależną i odwrotnie, przestrzega zasad zapisu, 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie i funkcjonalnie stosuje w wypowiedziach mowę zależną i niezależną,
Jan Parandowski <i>Mitologia</i> (fragment <i>Dwanaście prac Heraklesa</i>)	<ul style="list-style-type: none"> podaje imiona bogów przedstawionych w micie, we wskazanych źródłach szuka informacji z nimi związanych, przedstawia Heraklesa, wykorzystuje podstawowe informacje, dotyczące tego bohatera, wymienia wszystkie prace Heraklesa, 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę, którą odegrali bogowie w życiu Heraklesa, przedstawia Heraklesa z punktu widzenia wybranej postaci z mitu, opowiada szczegółowo o wybranej pracy Heraklesa, 	<ul style="list-style-type: none"> ze znanych mitów podaje przykłady wpływu bogów na życie ludzi, ocenia Heraklesa, przedstawia argumenty uzasadniające ocenę, ocenia, które zadanie Heraklesa było najtrudniejsze, uzasadnia swą opinię, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jak i dlaczego mity przedstawiały związki świata bogów i świata ludzi, wyjaśnia, jakie postawy człowieka może symbolizować postać Heraklesa, odnosi treść mitu do współczesności, wskazuje zadania dla współczesnego Heraklesa,

<p>Nauka o języku. <i>Nec Hercules contra plures, czyli siła złego na jednego.</i> Frazeologizmy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia znaczenia frazeologizmów pochodzących z mitologii, • w podanych przykładach wskazuje poprawne związki frazeologiczne, układa z nimi zdania, 	<ul style="list-style-type: none"> • korzystając z odpowiedniego słownika, wyjaśnia znaczenie podanych frazeologizmów, • poprawia błędy w podanych przykładach związków frazeologicznych, 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady sytuacji, w których można użyć wskazanych frazeologizmów, • wyjaśnia mechanizm powstawania błędów w podanych związkach frazeologicznych, poprawia te błędy, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jakim celu używamy frazeologizmów w wypowiedziach, jakie efekty może przynieść ich wykorzystanie, • stosuje celowo w wypowiedziach prawidłowe związki frazeologiczne,
<p>Agatha Christie <i>12 prac Herkulesa</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • krótko przedstawia głównego bohatera, tworzy wizytówkę tej postaci, • opowiada o przyczynach, przebiegu i rezultatach wybranego zadania, którym zajmował się główny bohater, 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje bohatera, przywołując opinie innych na jego temat, • ocenia, które z zadań Herkulesa Poirota było najciekawsze, uzasadnia swą opinię, 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie wybranego wydarzenia przedstawia tok myślenia bohatera, • przedstawia i omawia związek rozwiązywanych przez detektywa spraw z mitologiczną opowieścią o Heraklesie, 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia Herkulesa Poirota jako określony typ postaci, obecny w literaturze popularnej, • przedstawia cechy powieści detektywistycznej, tworzy instrukcję, jak napisać dobry utwór tego rodzaju,
<p><i>Pieśń o Rolandzie</i> (fragmenty)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza okoliczności (czas, miejsce, przyczyny, walczące strony), w jakich doszło do bitwy, przedstawionej w utworze, • opisuje wygląd tytułowego bohatera, • przedstawia okoliczności śmierci Rolanda, • formułuje podstawowe zasady kodeksu rycerskiego, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia kolejne epizody bitwy, odtwarza jej przebieg, • charakteryzuje głównego bohatera, • odtwarza zachowanie, gesty, rekwizyty towarzyszące śmierci Rolanda, • formułuje zasady kodeksu rycerskiego, 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o przebiegu bitwy z punktu widzenia wybranego bohatera utworu, • nazywa wartości, które tytułowy bohater uważał za najważniejsze, przytacza fragmenty tekstu z tym związane, • wskazuje realistyczne, fantastyczne, symboliczne okoliczności śmierci Rolanda, • porównuje średniowiecznego rycerza z antycznym herosem, 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje literackie sposoby przedstawienia bitwy, wskazuje środki dynamizujące wypowiedź i przedstawiające przeżycia bohaterów, • przedstawia Rolanda jako wzorzec osobowości rycerza, • wyjaśnia symboliczne znaczenia, zawarte w opisie śmierci Rolanda, • ocenia z punktu widzenia człowieka współczesnego zasady kodeksu rycerskiego,
<p>Henryk Sienkiewicz <i>Krzyżacy</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje wzorcowe głośnie czytanie fragmentu powieści, • tworzy plan wybranego wątku powieści, • przedstawia i krótko charakteryzuje wybraną postać z powieści, • wskazuje rycerstwo polskie i krzyżackie jako bohaterów zbiorowych powieści, • odróżnia rzeczywiste i fikcyjne miejsca wydarzeń, podaje przykłady z tekstu, 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje wzorcowe głośnie czytanie fragmentu powieści, który uważa za najciekawszy, • tytułuje wszystkie wątki powieści, streszcza jeden z nich, • z punktu widzenia wybranego bohatera powieści przedstawia i charakteryzuje dowolną postać z utworu, • wymienia bohaterów należących do obu grup rycerskich, 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje wzorcowe głośnie czytanie fragmentu powieści, który uważa za najciekawszy, uzasadnia swą opinię, • przedstawia i komentuje sposób łączenia wątków w utworze, podaje przykłady z tekstu, • wyjaśnia, którą postać z powieści można nazwać bohaterem dynamicznym, wyjaśnia dlaczego, charakteryzuje go, 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje nagranie radiowe powieści w odcinkach złożone z najbardziej emocjonujących scen, • wyjaśnia, czym różni się akcja od fabuły utworu, wskazuje przykłady wydarzeń epizodycznych, retrospekcji, epilogu, • dokonuje charakterystyki porównawczej wybranych bohaterów powieści,

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania			
	KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPEŁNIAJĄCE (ocena: bardzo dobry)
	<ul style="list-style-type: none"> w opisie bitwy pod Grunwaldem wskazuje i nazywa podstawowe środki stylistyczne, próbuje określić ich funkcję, 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady postaci historycznych, wyjaśnia krótko, kim byli ci bohaterowie, w opisie bitwy pod Grunwaldem wskazuje i nazywa istotne środki stylistyczne, określa ich funkcję, 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady wydarzeń, w których dochodzi do konfrontacji bohaterów zbiorowych, podaje przykłady składników świata przedstawionego o charakterze historycznym i fikcyjnym, analizuje język opisu bitwy pod Grunwaldem, 	<ul style="list-style-type: none"> określa sposoby przedstawienia przez narratora bohaterów zbiorowych, wyjaśnia cel, który dzięki tym sposobom został osiągnięty, wyjaśnia, dlaczego utwór jest powieścią historyczną, analizuje i interpretuje opis bitwy pod Grunwaldem,
Nauka o języku. <i>Drzewiej bywało...</i> Archaizmy i archaizacja	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście archaizmy, 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście archaizmy, próbuje określić ich typy, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym są archaizmy, rozróżnia ich typy, wskazuje przykłady w tekście, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega archaizacja, jakim celom służy,
Spotkania ze sztuką. Jan Matejko <i>Bitwa pod Grunwaldem</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy warstwy przedstawieniowej obrazu, łączy je z tematem dzieła, 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje malarskie sposoby przedstawienia wybranych postaci obrazu, 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wykorzystane przez artystę środki języka malarskiego, wyjaśnia ich funkcję, 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje i komentuje przyczyny i efekty sposobu kreowania przez artystę malarskiej wizji historycznego wydarzenia,
Andrzej Sapkowski <i>Granica możliwości</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje główne elementy świata przedstawionego w utworze, wyjaśnia, jaki był cel wyprawy opisanej w utworze, określa charakterystyczne cechy języka, którym posługuje się wybrany bohater, 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia uczestników wyprawy, przedstawia ich, określa motywy, które skłoniły bohaterów do udziału w ekspedycji, analizuje język, którym posługuje się wybrana postać z utworu, 	<ul style="list-style-type: none"> określa relacje łączące bohaterów utworu, ocenia pobudki, którymi kierowali się poszczególni bohaterowie biorący udział w wyprawie, rozpoznaje stylizację w utworze, nazywa jej rodzaje, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego opowiadanie należy do utworów fantasy, przedstawia i komentuje postawy życiowe, reprezentowane przez bohaterów, wyjaśnia, czemu służy zastosowana w utworze stylizacja językowa,
Nauka o języku. <i>Składniowe łami-główki. Wypowiedzenia wielokrotnie złożone</i>	<ul style="list-style-type: none"> przekształca podane zdania pojedyncze w wielokrotnie złożone, 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje i tworzy zdania wielokrotnie złożone, 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje i tworzy różne rodzaje zdań wielokrotnie złożonych, 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i celowo stosuje w wypowiedziach różne rodzaje zdań wielokrotnie złożonych,
Jan Twardowski <i>Trochę plotek o świętych</i>	<ul style="list-style-type: none"> wprowadza do tekstu wiersza znaki interpunkcyjne, odczytuje zgodnie z nimi głośno tekst, 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia niektóre określenia prezentujące bohaterów wiersza, próbuje wyjaśnić ich znaczenie, 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje przykłady kolokwializmów i paradoksów; wyjaśnia, jakie znaczenia zostały dzięki nim wyeksponowane, 	<ul style="list-style-type: none"> omawia poetyckie sposoby przedstawiania bohaterów, wyjaśnia wynikające z nich znaczenia,

Wiktor Hugo <i>Katedra Marii Panny w Paryżu</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie tekstu wyjaśnia, jakie funkcje pełniła tytułowa katedra w czasach średniowiecza, z podanych propozycji wybiera te, które wskazują cechy wspólne gotyckich świątyń i wielkich dzieł literackich, 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie tekstu opisuje fasadę katedry, z podanych propozycji wybiera te, które wskazują cechy wspólne gotyckich świątyń i wielkich dzieł literackich, uzasadnia swój wybór, 	<ul style="list-style-type: none"> z punktu widzenia paryskiego przewodnika opisuje fasadę katedry, próbuje samodzielnie wskazać wspólne cechy gotyckich świątyń i wielkich dzieł literackich, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jakie symboliczne funkcje pełniła główna fasada katedry, porównuje literacki opis katedry z podanymi dziełami malarskimi,
Nauka o języku. <i>Kropka, kreska, kropka, czyli interpunkcyjne SOS</i> Interpunkcja w wypowiedzeniach	<ul style="list-style-type: none"> zna najczęściej stosowane znaki interpunkcyjne, stara się je stosować w praktyce, 	<ul style="list-style-type: none"> zna wszystkie znaki interpunkcyjne, stara się je stosować w praktyce, 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawnie wszystkie znaki interpunkcyjne, 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawnie wszystkie znaki interpunkcyjne ze świadomością funkcji, które pełnią,
Miron Białoszewski <i>Fioletowy gotyk</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia w tekście wiersza obrazy poetyckie, na podstawie wzoru pisze podanie, 	<ul style="list-style-type: none"> korzystając z podanych propozycji, wyjaśnia znaczenie niektórych metafor tworzących obrazy poetyckie, pisze samodzielnie podanie, 	<ul style="list-style-type: none"> próbuje samodzielnie wyjaśnić znaczenia wynikające z metaforyki utworu, pisze samodzielnie podanie, stosuje właściwy układ graficzny zapisu, 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega różne perspektywy, z których patrzy osoba mówiąca, wyjaśnia znaczenie tego zabiegu, pisze podanie, przestrzega wszystkich wyznaczników tej formy wypowiedzi,
Irving Stone <i>Udręka i ekstaza</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wymienia etapy pracy nad posągiem, wskazuje nawiązania do biblijnej opowieści, 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie tekstu opisuje sposób pracy Michała Anioła, wyjaśnia, dlaczego biblijny Dawid stał się postacią przedstawioną przez artystę, 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie tekstu przedstawia przeżycia twórcy w czasie rzeźbienia, omawia wzorce, do których odwoływał się w swej pracy Michał Anioł, 	<ul style="list-style-type: none"> relacjonuje i komentuje przebieg procesu twórczego przedstawionego w tekście, na podstawie tekstu i innych źródeł wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega niezwykłość rzeźby Michała Anioła,
Nauka o języku. <i>Od mecenasa do sponsora</i> Zapożyczenia w języku polskim	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wyraźne zapożyczenia w tekście; wie, w jakim słowniku szukać informacji na ich temat, 	<ul style="list-style-type: none"> zastępuje zapożyczenia wyrazami rodzimymi, korzysta z odpowiedniego słownika, 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca tekst, zastępując zapożyczenia wyrazami rodzimymi, zachowuje jego spójność i logikę, 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i celowo stosuje zapożyczenia, zna i stosuje zasady ich używania,
Jan Kochanowski <i>Na swoje księgi; O żywocie ludzkim</i>	<ul style="list-style-type: none"> korzystając z przypisów, przekłada tekst na język współczesny, przedstawia podstawowe wiadomości na temat twórczości Jana Kochanowskiego, 	<ul style="list-style-type: none"> określa tematykę fraszek, ustala, kim może być osoba mówiąca, wymienia utwory Jana Kochanowskiego, potrafi określić ich gatunek i tematykę, 	<ul style="list-style-type: none"> odtworza sposób myślenia i wartościowania zawarty w obu fraszkach, wyjaśnia, dlaczego Jana Kochanowskiego można nazwać humanistą, 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje motyw teatru świata, tłumaczy jego znaczenie, zbiera wiadomości dotyczące twórczości Jana Kochanowskiego; porządkuje je, prezentuje,

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania			
	KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPEŁNIAJĄCE (ocena: bardzo dobry)
Wisława Szymborska <i>Utopia</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie słowa <i>utopia</i>, tworzy z nim poprawne związki wyrazowe, wypisuje z tekstu nazwy własne, ustala, czego dotyczą, 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady obrazujące, co może być utopią, wyjaśnia sposób tworzenia nazw własnych w utworze, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, o jakiej utopii jest mowa w wierszu, łączy nazwy własne, użyte w tekście, ze sposobem myślenia człowieka, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia metaforę wiersza, wykorzystuje podane znaczenie metafor do sformułowania znaczeń tekstu, odtworza refleksje osoby mówiącej na temat wartości w życiu człowieka, przedstawia własną opinię na ten temat,
Stanisław Barańczak <i>Południe</i>	<ul style="list-style-type: none"> formułuje pytania do tekstu, dostrzega niezwykłość graficznego zapisu tekstu, próbuje wyjaśnić jego związek z tematyką wiersza, 	<ul style="list-style-type: none"> z podanych propozycji hipotez interpretacyjnych wybiera tę, którą uważa za najtrafniejszą, wyjaśnia związek graficznego zapisu tekstu z tytułem i tematyką utworu, 	<ul style="list-style-type: none"> próbuje samodzielnie sformułować hipotezę interpretacyjną dotyczącą znaczeń tekstu, z podanych propozycji wybiera znaczenia metafor występujących w wierszu, 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia własną propozycję interpretacji utworu, wyjaśnia znaczenie metafor, występujących w utworze,
Molier <i>Skąpiec</i>	<ul style="list-style-type: none"> wybiera z tekstu fragmenty, na podstawie których można nazwać cechy charakteru i osobowości głównego bohatera, próbuje je komentować, wymienia członków rodziny, krótko ich przedstawia, wskazuje fragmenty, które uznaje za komiczne, próbuje określić źródło komizmu, pisze zawiadomienie o klasowej inscenizacji fragmentów <i>Skąpca</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> określa stosunek głównego bohatera do różnych wartości, popiera swą opinię przykładami z tekstu, przedstawia i opisuje relacje łączące członków rodziny, podaje z tekstu przykłady komizmu postaci, sytuacji, słowa, pisze opowiadanie, w którym bohaterem jest uwspółcześiona postać skąpca, 	<ul style="list-style-type: none"> odtworza opinie innych bohaterów o tytułowej postaci, komentuje je, określa i ocenia więzi emocjonalne między członkami przedstawionej rodziny, omawia różne rodzaje komizmu wykorzystane w utworze, określa ich rolę i cel, tworzy charakterystykę głównego bohatera, 	<ul style="list-style-type: none"> omawia i komentuje sposób przedstawienia postaci w dramacie, wyjaśnia, na czym polega komedia charakterów, uogólnia sądy o ludziach przedstawionych w utworze, wyjaśnia, na czym polega komizm jako kategoria estetyczna, wykorzystuje odwołania do tekstu, proponuje uwspółcześioną wersję <i>Skąpca</i>,
Ignacy Krasicki <i>Hymn do miłości ojczyzny</i>	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje adresata utworu, rozpoznaje tezę zawartą w utworze, formułuje ją własnymi słowami, przypomina, czym cechuje się hymn jako gatunek liryczny, pod kierunkiem nauczyciela pisze rozprawkę, 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście apostrofę; określa charakter adresata, wskazuje wersy o charakterze argumentacyjnym, odtwarza ich zawartość treściową, wyjaśnia, dlaczego utwór reprezentuje hymn jako gatunek liryczny, 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega i wyjaśnia związek adresata z tonacją uczuciową wiersza, określa kompozycję utworu, wydziela w niej tezę, argumenty, konkluzję, komentuje związek kompozycji z tematem, wyjaśnia związek gatunku utworu z jego tematyką, 	<ul style="list-style-type: none"> określa osobę mówiącą w wierszu, ustala, w czym imieniu się wypowiada i jaki jest jej związek z adresatem, rozpoznaje lirykę zwrotu do adresata, określa styl utworu, dostrzega i nazywa językowe środki, wpływające na cechy tego stylu,

		<ul style="list-style-type: none"> • pisze samodzielnie rozprawkę, gromadzi wystarczające do udowodnienia tezy argumenty, 	<ul style="list-style-type: none"> • pisze rozprawkę, hierarchizuje argumenty, zbiera wnioski, 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady innych utworów reprezentujących gatunek hymnu; zestawia je z tekstem Krasickiego, wskazuje podobieństwa i różnice, • pisze rozprawkę, realizuje wszystkie cechy tej formy wypowiedzi,
Ignacy Krasicki <i>Bajki</i> (wybór)	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza własnymi słowami treść poznanych bajek, • wie, że pod postaciami zwierzęcych bohaterów przedstawieni zostali ludzie, • cytuje fragmenty, z których wynika pouczenie, • wymienia cechy bajki jako gatunku literackiego, 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje tematy kolejnych bajek, • wie, czym jest alegoria, wskazuje jej przykłady w tekstach bajek, • wyjaśnia, czym jest morał, wskazuje jego przykłady z tekstów, • wyjaśnia, dlaczego poznane utwory reprezentują bajkę jako gatunek literacki, 	<ul style="list-style-type: none"> • dzieli poznane bajki ze względu na podejmowany przez nie temat, • wyjaśnia, na czym polega i z czego wynika alegoryczny charakter bajek, • wyjaśnia rolę morału w bajkach, • wie, że bajka jest gatunkiem pogranicznym, wskazuje cechy epickie i liryczne, 	<ul style="list-style-type: none"> • uogólnia spostrzeżenia związane z tematyką bajek Krasickiego, • uogólnia sądy na temat bohaterów bajek, • wyjaśnia, na czym polega i z czego wynika dydaktyczny charakter bajek, • omawia bajkę jako gatunek literacki, rozróżnia bajki epigramatyczne i narracyjne,
Zofia Kossak-Szczucka <i>Obiad czwartkowy</i>	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza podstawowe informacje o obiadach czwartkowych (miejsce, czas, cel, uczestnicy), 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia wszystkich uczestników obiadów czwartkowych, przedstawia ich, 	<ul style="list-style-type: none"> • zbiera i przedstawia dodatkowe informacje o uczestnikach obiadów czwartkowych i przebiegu ich spotkań, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polegała ważna dla polskiej kultury rola obiadów czwartkowych,
Nauka o języku. <i>Na pomoc Matejce i Sapieszce, czyli stąpanie po kruchym lodzie...</i> O odmianie nazwisk	<ul style="list-style-type: none"> • zna podstawowe reguły odmiany nazwisk, stara się je stosować w praktyce, 	<ul style="list-style-type: none"> • stara się poprawnie odmieniać nazwiska, 	<ul style="list-style-type: none"> • zna reguły odmiany nazwisk, stosuje je w praktyce, 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie odmienia wszystkie typy nazwisk,
Adam Mickiewicz <i>Świtez</i>	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza główne wydarzenia utworu, • wymienia bohaterów utworu, dzieli je na postaci fantastyczne i realistyczne, • przypomina główne cechy ballady, • wskazuje i nazywa podstawowe środki poetyckie służące do przedstawienia elementów krajobrazu, 	<ul style="list-style-type: none"> • porządkuje wydarzenia przedstawione w utworze, dzieli je na fantastyczne i realistyczne, • określa postawy bohaterów przedstawionych w retrospekcji z punktu widzenia dobra i zła, • wskazuje cechy ballady w utworze, • dostrzega różnorodność zastosowanych środków poetyckich, nazywa środki budujące nastrój, określa ten nastrój, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia dwa plany czasowe w utworze, przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia, • określa postawy bohaterów i narratora wobec rzeczywistości, • wskazuje w utworze cechy różnych rodzajów literackich, • wskazuje przykłady środków poetyckich związanych z wrażeniami plastycznymi i akustycznymi tworzącymi nastrój, omawia ich funkcję, 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, czym jest retrospekcja, wyjaśnia, czemu służy w toku narracji i jakie skutki wywołuje, • komentuje, w jaki sposób ukazany został problem winy i kary w utworze, • przedstawia balladę jako gatunek literacki, • analizuje język utworu, łączy swe spostrzeżenia z tematyką i gatunkiem utworu,

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania			
	KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPEŁNIAJĄCE (ocena: bardzo dobry)
Nauka o języku. <i>Gdziekolwiek będziesz...</i> Nazwy miejscowe i ich odmiana	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawną odmianę popularnych i często używanych nazw miejscowych, 	<ul style="list-style-type: none"> stara się stosować poprawną odmianę nazw miejscowych, 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie odmienia nazwy miejscowe, 	<ul style="list-style-type: none"> zna reguły odmiany nazw miejscowych, poprawnie stosuje je w praktyce,
Adam Mickiewicz <i>Do M***</i>	<ul style="list-style-type: none"> określa, kim może być osoba mówiąca i adresat utworu, przywołuje odpowiednie fragmenty tekstu, dostrzega rytmiczność utworu, próbuje ustalić, z czego ona wynika, 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa relacje łączące osobę mówiącą i adresata, popiera swe ustalenia przykładami z tekstu, omawia układ rymów, budowę strof, wskazuje te elementy jako sposób rytmizacji utworu, 	<ul style="list-style-type: none"> określa sytuację liryczną, wyodrębnia zdarzenia i sytuacje, o których mówi podmiot liryczny, wymienia wszystkie sposoby rytmizacji tekstu, 	<ul style="list-style-type: none"> omawia stan psychiczny osoby mówiącej, nazywa jej uczucia, łączy tekst z biografią poety, podaje argumenty, omawia sposoby rytmizacji tekstu; wyjaśnia, jak wpływa ona na nastrój i przedstawiane emocje,
Juliusz Słowacki <i>Hymn</i>	<ul style="list-style-type: none"> wybiera fragmenty opisujące przestrzeń, wydobywa z nich znaczenia dosłowne, ustala, kim może być osoba mówiąca, uzasadnia swą opinię przykładami z tekstu, rozpoznaje refren w utworze, wyjaśnia jego rolę, 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia obrazy poetyckie, związane z przestrzenią, ustala ich zawartość, wskazuje fragmenty mówiące o przeszłości i przyszłości bohatera lirycznego, komentuje je, analizuje budowę tekstu, wskazuje powtarzające się elementy, 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje sposób tworzenia obrazów poetyckich związanych z przestrzenią, określa stan psychiczny i emocje bohatera; ustala, czym są spowodowane, omawia kompozycję wewnętrzną i budowę wiersza, łączy je z nastrojem utworu, 	<ul style="list-style-type: none"> określa symboliczny charakter przestrzeni, łączy ją z emocjami osoby mówiącej, zna pojęcie liryki osobistej; wyjaśnia, dlaczego utwór należy do tego typu liryki, analizuje budowę i kompozycję wewnętrzną, zestawia je ze stylem wypowiedzi poetyckiej, formułuje wnioski,
Spotkania ze sztuką. Caspar David Friedrich <i>Wędrowiec nad morzem chmur</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy przedstawione na obrazie, opisuje widok, który roztacza się przed patrzącym, wskazuje podstawowe środki języka malarskiego, wykorzystane w dziele, 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje elementy, które mogą mieć znaczenia symboliczne, próbuje ustalić te znaczenia, wskazuje podstawowe środki języka malarskiego wykorzystane w dziele, próbuje odczytać wynikające z nich znaczenia, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia symboliczne znaczenia elementów, przedstawionych na obrazie, analizuje kompozycję obrazu, wyjaśnia wynikające z niej znaczenia przenośne, 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia dosłowne i symboliczne znaczenia dzieła, wskazuje i nazywa zasady kompozycyjne, którym podporządkowane jest dzieło, określa wynikające z kompozycji znaczenia,
Juliusz Słowacki <i>Testament mój</i>	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wersy, w których poeta mówi o swoim życiu, na ich podstawie odtwarza konkretne informacje, wskazuje fragmenty, ujawniające adresatów wypowiedzi, 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje wersy dotyczące życia bohatera, zestawia je z informacjami biograficznymi dotyczącymi poety, wskazuje adresata konkretnego i uogólnionego, 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wersy mówiące o twórczości, wyjaśnia ich metaforykę, odtwarza treść nakazów i prośb skierowanych do adresatów, komentuje je, 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia portret człowieka i artysty wpisany w tekst, komentuje refleksje dotyczące wpływu twórczości na potomnych,

Cyprian Norwid <i>Za wstęp (Ogólniki)</i>	<ul style="list-style-type: none"> własnymi słowami odtwarza treść kolejnych strof, wskazuje, co niezwykłego dostrzega w budowie i zapisie utworu, 	<ul style="list-style-type: none"> określa, o jakich etapach życia człowieka mówi wiersz, podaje cytaty z tekstu, omawia warstwę interpunkcyjną utworu, próbuje określić efekty uzyskane za pomocą znaków interpunkcyjnych, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie metafor przedstawiających etapy życia człowieka, analizuje język poetycki utworu, formułuje wnioski, 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza poglądy poety na temat roli poezji, wskazuje, które wartości uznaje on za najważniejsze, przedstawia nowatorstwo formy i języka utworu,
Bolesław Prus <i>Kamizelka</i>	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza przebieg wydarzeń przedstawionych w utworze, wypisuje i porządkuje informacje o wszystkich bohaterach utworu, 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje informacje na temat elementów świata przedstawionego, przedstawia bohaterów utworu, posługuje się odpowiednimi cytatami, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego utwór ma charakter realistyczny, omawia relacje i uczucia łączące głównych bohaterów, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób prezentacja świata przedstawionego podporządkowana została wymogom gatunku, na podstawie tekstu uogólnia refleksje na temat związków między ludźmi,
Bolesław Prus <i>Kroniki (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> formułuje temat tekstu, wskazuje słowa i wypowiedzi charakterystyczne dla języka potocznego, próbuje ustalić cel ich użycia w tekście przez autora, pisze sprawozdanie z wydarzenia, którego był świadkiem lub uczestnikiem, 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje problemy, poruszane w tekście, wskazuje zastosowane środki stylistyczne, określa ich funkcję, pisze sprawozdanie, próbuje stosować funkcjonalny styl wypowiedzi, 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza opinie i oceny autora tekstu, nazywa najważniejsze cechy stylu autora, popiera je przykładami, pisze artykuł związany tematycznie ze wskazanymi problemami, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego tekst ma charakter publicystyczny, charakteryzuje styl tekstu, zwraca uwagę na jego specyficzne cechy, pisze artykuł poruszający problemy, które uznaje za ważne,
Gatunki dziennikarskie	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie informacji wstępnych wylicza najważniejsze zadania tekstów prasowych, przedstawia ostatnio przeczytane teksty prasowe, określa ich tematykę, 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje podstawowe gatunki prasowe, próbuje ocenić przeczytane ostatnio teksty prasowe, 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela gatunki prasowe, zna ich podstawowe cechy, rozpoznaje je w tekstach, wartościuje przeczytane ostatnio teksty prasowe, 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między tekstem literackim a tekstem dziennikarskim, komentuje, ocenia i wartościuje poznawane samodzielnie teksty prasowe,
Ryszard Kapuściński <i>Jeszcze dzień życia (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> streszcza poznany fragment reportażu, wyodrębnia z tekstu fragmenty opisowe; ustala, czego dotyczą, wymienia podstawowe cechy reportażu jako gatunku, 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje najważniejsze wydarzenia, ustala powiązania przyczynowo-skutkowe między nimi, we fragmentach opisowych wskazuje i nazywa środki językowe, określa ich funkcję, wyjaśnia, czym cechuje się reportaż jako gatunek, podaje przykłady utworów, 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie przedstawionych wydarzeń określa tematykę i problematykę reportażu, wyodrębnia z tekstu dygresje, ustala, czego dotyczą, jaką pełnią rolę w tekście, rozpoznaje cechy stylu publicystycznego, 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje, jakie prawdy ogólne i refleksje można sformułować po zapoznaniu się z treścią reportażu, charakteryzuje styl reportażu Kapuścińskiego, porównuje styl publicystyczny ze stylem naukowym, formułuje wnioski,

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania			
	KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPEŁNIAJĄCE (ocena: bardzo dobry)
Kazimierz Przerwa Tetmajer <i>O Panu Jezusie i zbójnikach</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia bohaterów opowiadania, proponuje zasadę ich podziału, wyodrębnia wyrazy gwarowe, próbuje je wyjaśnić na podstawie kontekstu, 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia wydarzenia utworu, dzieli je na realistyczne i fantastyczne, tłumaczy fragmenty zdań, w których występuje stylizacja gwarowa, 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia punkt kulminacyjny, określa kompozycję utworu, rozpoznaje różne sposoby stylizacji gwarowej, podaje ich przykłady z tekstu, 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje problematykę utworu, omawia różnice między sprawiedliwością ludzką a Boską, rozumie całość tekstu, tłumaczy go na język literacki, wyjaśnia, na czym polega i czemu służy stylizacja gwarowa,
Nauka o języku. <i>Jak głowa, taka mowa</i> Gwary i dialekty	<ul style="list-style-type: none"> rozróżnia język ogólny i gwarowy, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie najczęściej spotykanych regionalizmów, 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje cechy języka własnego regionu, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jakie znaczenie dla kultury narodowej mają regionalne odmiany języka
Stefan Żeromski <i>Sifaczka</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza historię życia Pawła Obareckiego, porządkuje chronologicznie wydarzenia z nim związane, odtwarza, w jaki sposób Obarecki ocenił życiowe wybory Stasi Bozowskiej, 	<ul style="list-style-type: none"> przypomina, jakie idee chciał początkowo realizować bohater, podaje przyczyny, dla których z nich zrezygnował, próbuje ocenić życiowe wybory bohaterów, 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje postawy życiowe Obareckiego i Bozowskiej, ocenia życiowe wybory bohaterów, popiera swą ocenę argumentami, 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega ironię narratora, wyjaśnia jej znaczenie dla oceny postawy Obareckiego, uogólnia refleksje na temat życiowych wyborów człowieka, ich przyczyn i skutków,
Bolesław Leśmian <i>Dziewczyzna</i>	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza własnymi słowami historię opowiedzianą w utworze, prezentuje swoje wrażenia związane z poznanym tekstem, 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia realistyczne i fantastyczne elementy przedstawionego świata, wymienia neologizmy, ustala, od jakich wyrazów pochodzą i co oznaczają, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia symboliczne znaczenia elementów świata przedstawionego w utworze, określa nastrój utworu; wskazuje i nazywa środki językowe, dzięki którym został on stworzony, 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje, jakie postawy wobec świata zaprezentowane są w tekście, określa postawę osoby mówiącej wobec nich, analizuje język utworu, wskazuje jego specyficzne cechy,
Maria Pawlikowska-Jasnorzewska <i>Wiersze</i> (wybór)	<ul style="list-style-type: none"> określa ogólną tematykę wszystkich wierszy, wskazuje elementy wypowiedzi pozwalające określić osobę mówiącą, wskazuje i nazywa podstawowe środki języka poetyckiego, 	<ul style="list-style-type: none"> konkretyzuje temat każdego utworu, określa osobę mówiącą, wskazuje i nazywa podstawowe środki języka poetyckiego, określa ich znaczenie dla tekstu, 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wspólne elementy tematyczne utworów, nazywa emocje, określa stan uczuciowy osoby mówiącej, wyodrębnia obrazy poetyckie, omawia sposoby ich kreowania, 	<ul style="list-style-type: none"> łączy tematykę utworów z poezją o tematyce uczuciowej, podaje przykłady innych, podejmujących ją twórców, opisuje sytuacje liryczne zobrazowane w wierszach, łączy z nimi stany uczuciowe osoby mówiącej, dostrzega puenty, komentuje ich rolę w budowaniu znaczeń całości,

Magdalena Samozwaniec <i>Maria i Magdalena</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wymienia uczestników spotkania, przedstawia ich, na podstawie wzoru pisze CV, 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia twórców biorących udział w spotkaniu, gromadzi o nich dodatkowe informacje, pisze samodzielnie CV, 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia realia życia literackiego zaprezentowane w utworze, pisze CV, zachowuje formę graficzną tej formy wypowiedzi, 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje intencje wypowiedzi bohaterów, pisze CV, realizuje wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi,
Konstanty Ildefons Gałczyński <i>Prośba o wyspy szczęśliwe; Pieśń III</i>	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje nadawcę i adresata wypowiedzi poetyckiej, wskazuje anaforę, 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje sytuację liryczną w obu tekstach, określa rolę anafory w tekście, 	<ul style="list-style-type: none"> określa nastrój utworów, wskazuje, nazywa środki poetyckie kreujące nastrój utworów, 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście motyw arkadyjski, komentuje jego związek z tematyką utworów, komentuje sposoby kreowania obrazów poetyckich,
Ernest Hemingway <i>Stary człowiek i morze</i>	<ul style="list-style-type: none"> relacjonuje kolejne etapy walki bohatera z marlinem, przedstawia głównego bohatera, opisuje jego wygląd, wskazuje fragmenty opisowe w tekście, ustala ich tematykę, wypisuje z tekstu zdania o charakterze sentencji, 	<ul style="list-style-type: none"> relacjonuje w czasie teraźniejszym przebieg walki bohatera z marlinem, wymienia cechy charakteru głównego bohatera, przywołuje potwierdzające je sytuacje, analizuje fragmenty opisowe utworu, przedstawia swoje rozumienie sentencji, zawartych w utworze, 	<ul style="list-style-type: none"> relacjonuje przebieg zmagania bohatera z marlinem, eksponuje emocje i uczucia, tworzy psychologiczny portret głównego bohatera, analizuje i komentuje fragmenty opisowe utworu, komentuje sentencje zawarte w tekście, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia metaforyczny sens walki bohatera z marlinem, określa motywy postępowania głównego bohatera, komentuje je i ocenia, ustala przenośne znaczenia wynikające z fragmentów opisowych utworu, uogólnia refleksje, związane ze znaczeniami wynikającymi z sentencji,
Aleksander Kamiński <i>Kamienie na szaniec</i>	<ul style="list-style-type: none"> odtworza podstawowe realia okupowanej Warszawy, wymienia główne akcje Małego Sabotażu, opowiada o przebiegu jednej z nich, korzystając ze słownika, wyjaśnia różnice między sabotażem a dywersją, przedstawia bohaterów utworu, podaje ich imiona, nazwiska, pseudonimy, zainteresowania, według wzoru tworzy notkę biograficzną, odtworza przebieg akcji pod Arsenalem, według wzoru tworzy opis sytuacji, 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o realiach okupowanej Warszawy, przywołuje fragmenty tekstu, wyjaśnia, czym był mały sabotaż, porządkuje informacje związane z akcjami Małego Sabotażu, opowiada o wybranej akcji dywersyjnej opisanej w utworze, ustala, co łączyło głównych bohaterów utworu, tworzy notkę biograficzną, opowiada o przebiegu akcji pod Arsenalem, tworzy opis sytuacji, opowiada o wydarzeniach związanych z przywołaniem fragmentu wiersza Słowackiego, 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia, jak żyli ludzie w okupowanej Warszawie, uzupełnia informacje z tekstu wiadomościami zdobytymi samodzielnie, zbiera wiadomości na temat akcji Małego Sabotażu, uogólnia je, zbiera, porządkuje i uogólnia informacje związane z akcjami dywersyjnymi opisanymi w utworze, porównuje głównych bohaterów utworu, formułuje wnioski, tworzy notkę biograficzną, zwraca uwagę na porządek informacji, relacjonuje przebieg akcji pod Arsenalem, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, do jakiego typu literatury można zaliczyć utwór Kamińskiego, uzasadnia swą opinię, komentuje, jaką rolę odgrywały akcje Małego Sabotażu dla ludności okupowanej stolicy, przedstawia refleksje związane z dylematami moralnymi, jakie przeżywali bohaterowie biorący udział w akcjach dywersyjnych, przedstawia głównych bohaterów utworu jako reprezentantów „pokolenia Kolumbów”, tworzy notkę biograficzną, selekcjonuje, porządkuje informacje, relacjonuje przebieg akcji pod Arsenalem, przedstawia emocje uczestników,

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania			
	KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPEŁNIAJĄCE (ocena: bardzo dobry)
	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, skąd pochodzi tytuł utworu, 		<ul style="list-style-type: none"> • tworzy opis sytuacji, dynamizuje wypowiedź, • wyjaśnia metaforyczne znaczenie tytułu, 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy opis sytuacji, stosuje funkcjonalnie środki językowe, dynamizujące wypowiedź, • komentuje, w jaki sposób bohaterowie zrealizowali przesłanie poetyckie Słowackiego,
Krzysztof Kamil Baczyński <i>Elegia o... [chłopcu polskim]</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia obrazy poetyckie, • ustala, kto może być osobą mówiącą, a kto adresatem utworu, 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega i omawia zasadę tworzenia obrazów poetyckich, • komentuje relacje łączące osobę mówiącą z adresatem, przywołuje odpowiednie sformułowania z tekstu, 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega dwa plany czasowe, wyjaśnia zasadę ich zestawienia, • wyjaśnia symboliczne znaczenie tytułu, formułuje uniwersalne przesłanie utworu, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia metaforykę utworu, • uogólnia refleksje na temat postaw człowieka wobec zła,
Anna Świrszczyńska <i>Strzelać w oczy człowieka; Jej śmierć ma sześćnaście lat</i>	<ul style="list-style-type: none"> • ustala, co łączy bohaterów lirycznych obu wierszy, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jakie wspólne przeżycia i doświadczenia mieli bohaterowie obu utworów, 	<ul style="list-style-type: none"> • uogólnia sądy na temat postawy moralnej bohaterów obu wierszy, 	<ul style="list-style-type: none"> • uogólnia refleksje wynikające ze znaczeń obu tekstów,
Melchior Wańkowicz <i>Ziele na kraterze</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, z jakimi rzeczywistymi wydarzeniami związany jest tekst Wańkowicza, 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie tekstu wymienia, w jaki sposób wyraża się pamięć o poległych powstańcach, 	<ul style="list-style-type: none"> • przyporządkowuje symboliczne znaczenia zdarzeniom przedstawionym w tekście, 	<ul style="list-style-type: none"> • łączy bohaterów utworu z tradycjami walki o niepodległość, dostrzega ciągłość historii i uniwersalizm postaw,
Tadeusz Różewicz <i>Warkoczyk</i>	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza sytuację liryczną, z którą związana jest wypowiedź osoby mówiącej, 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega kontrast, wskazuje elementy kontrastujące ze sobą, wyjaśnia rolę kontrastu w tworzeniu znaczeń, 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega, że wiersz należy do liryki pośredniej, wyjaśnia, jakie ma to znaczenie dla wymowy utworu, 	<ul style="list-style-type: none"> • określa styl wypowiedzi osoby mówiącej; wyjaśnia, w jaki sposób wpływa on na wymowę utworu,
Ida Fink <i>Zabawa w klucz</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega i z czym jest związana sytuacja bohaterów opowiadania, • porządkuje wydarzenia przedstawione w opowiadaniu, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kim są bohaterowie opowiadania, z czego wynika ich zachowanie, • wyodrębnia kolejne etapy akcji opowiadania, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega tragizm tytułowej zabawy, • odtwarza zmiany napięcia akcji, ustala, z czym są związane, 	<ul style="list-style-type: none"> • uogólnia refleksje na temat postaw człowieka w sytuacji zagrożenia, • wyjaśnia, w jaki sposób konstrukcja akcji opowiadania podkreśla jego dramatyzm,
Wisława Szymborska <i>Koniec i początek</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wypisuje z tekstu sformułowania wiążące się z wojną, • wyodrębnia obrazy poetyckie, 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynności wykonywane przez ludzi po wojnie, uogólnia je, 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje tytuł utworu, zestawia go z treścią wypowiedzi poetyckiej, 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia i komentuje stosunek ludzi do minionych wojennych wydarzeń,

		<ul style="list-style-type: none"> wskazuje frazeologizmy, wyjaśnia ich rolę w tekście, 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega ironię w wypowiedzi; ustala, czego dotyczy 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje język wypowiedzi poetyckiej,
Aldous Huxley <i>Nowy wschód świata</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> ustala miejsce, czas opisywanych wydarzeń, przedstawia swoje wrażenia, związane ze światem opisanym w tekście, 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje informacje dotyczące tego, co widzieli studenci w czasie wizyty w ośrodku, ocenia świat opisany w tekście, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jaki był cel działań prowadzonych w ośrodku, ocenia świat opisany w tekście, przedstawia argumenty, 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje, jaki jest świat przedstawiony w utworze, wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>antyutopia</i>, uzasadnia, dlaczego można je łączyć z poznanym tekstem,
George Orwell <i>Folwark zwierzęcy</i>	<ul style="list-style-type: none"> omawia podstawowe elementy świata przedstawionego w utworze, wymienia bohaterów utworu, krótko ich przedstawia, wypisuje zwroty charakterystyczne dla języka propagandy, na podstawie wzoru pisze protokół, 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje informacje dotyczące świata przedstawionego w utworze, dostrzega alegorię jako sposób prezentacji bohaterów, wskazuje charakterystyczne cechy języka propagandy, pisze protokół związany z wydarzeniami przedstawionymi w powieści, 	<ul style="list-style-type: none"> omawia sposób prezentacji świata przedstawionego w utworze, wyjaśnia, jakie ludzkie postawy prezentują poszczególne zwierzęta, omawia mechanizmy manipulacji językowej, pisze protokół związany z rzeczywistymi wydarzeniami, 	<ul style="list-style-type: none"> określa cele, jakim służy sposób prezentacji świata przedstawionego w utworze, formułuje uniwersalne przesłania wynikające ze sposobu kreacji bohaterów, omawia językowe mechanizmy manipulowania świadomością ludzi, kreowania rzeczywistości, pisze protokół, przestrzega wszystkich zasad realizowanych przez tę formę wypowiedzi,
Sławomir Mrozek <i>Rewolucja</i>	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o działaniach bohatera, ustala, co może śmieszyć czytelnika opowiadania, 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia przyczyny postępowania bohatera, wskazuje źródła komizmu, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jakie cele chciał osiągnąć bohater, jaki były skutki jego działania, wyjaśnia, co jest źródłem groteski w utworze, 	<ul style="list-style-type: none"> uogólnia sens działań bohatera opowiadania, wyjaśnia, jaki jest cel zastosowania konwencji groteski w utworze,
Nauka o języku. <i>Na początku było słowo, a na końcu frazes...</i> Perswazja i manipulacja językowa	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia perswazję od manipulacji językowej, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym różni się perswazja od manipulacji językowej, 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega w tekstach przejawy perswazji i manipulacji językowej, 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie mechanizmy perswazji i manipulacji językowej,
Stanisław Barańczak <i>Określona epoka</i>	<ul style="list-style-type: none"> określa sytuację odtwarzaną przez tekst wiersza, dostrzega nawiązania do języka przemówień, wskazuje ich przykłady, 	<ul style="list-style-type: none"> ustala, kim może być osoba mówiąca, wskazuje typowe cechy języka przemówień występujące w tekście wiersza, 	<ul style="list-style-type: none"> podaje charakterystyczne cechy świata opisanego w utworze, ocenia styl języka wykorzystany w wierszu, 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega uniwersalny charakter prezentowanego świata, komentuje, w jaki sposób poeta uwidacznia w utworze swoją postawę,

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania			
	KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPEŁNIAJĄCE (ocena: bardzo dobry)
Jerome David Salinger <i>Buszujący w zbożu</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> zbiera informacje o bohaterach (kim są, czym się zajmują, co ich łączy), nazywa rodzaj narracji w utworze, 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia stosunek bohatera do życia; ustala, przeciw czemu się buntuje, wyjaśnia, jaki wpływ na prezentację świata ma użyty rodzaj narracji, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, o czym świadczą marzenia i plany bohatera, wskazuje fragmenty, w których użyta została mowa potoczna, wyjaśnia, czemu służy taki zabieg stylistyczny, 	<ul style="list-style-type: none"> uogólnia refleksje na temat poszukiwania własnej drogi życia przez człowieka, komentuje sposób przedstawienia świata w utworze,
Małgorzata Hillar <i>My z II połowy XX wieku</i>	<ul style="list-style-type: none"> ustala, w czym imieniu wypowiedzi się osoba mówiąca, wyjaśnia pojęcie <i>pokolenie</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia osiągnięcia przywołane przez osobę mówiącą, podaje znane mu przykłady różnych pokoleń, przypomina ich wspólne doświadczenia, 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega kontrast, wyjaśnia, czego dotyczy, próbuję scharakteryzować pokolenie, do którego należy, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na jakie problemy zwraca uwagę poetycka wypowiedź, próbuję wskazać wartości ważne dla pokolenia, do którego należy,
Sylvia Plath <i>Szklany klosz</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wymienia osiągnięcia bohaterki i jej pomysły dotyczące przyszłości, na podstawie wzoru pisze list motywacyjny, 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia, na czym polegały i z czego wynikały dylematy bohaterki, pisze samodzielnie list motywacyjny, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia symboliczne znaczenie opowieści o drzewie figowym, pisze list motywacyjny, zachowuje właściwą kompozycję, 	<ul style="list-style-type: none"> uogólnia refleksje dotyczące wyborów życiowych człowieka, pisze list motywacyjny, spełniający wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi,
Spotkania ze sztuką. Paul Gauguin <i>Skąd przybywamy? Kim jesteśmy? Dokąd idziemy?</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy warstwy przedstawieniowej obrazu, wskazuje najważniejsze cechy kompozycji obrazu, proponuje wyjaśnienie tytułu dzieła, 	<ul style="list-style-type: none"> ustala, jakimi środkami malarzkimi zostały przedstawiane najważniejsze elementy dzieła, omawia zasady kompozycji postaci na obrazie, interpretuje tytuł obrazu, 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje znaczenia wynikające z zastosowanych środków języka malarskiego, proponuje sposób odczytania znaczeń wynikających z kompozycji obrazu, wyjaśnia, z czego wynika uniwersalizm dzieła, 	<ul style="list-style-type: none"> omawia metaforykę obrazu, wyjaśnia, jak kompozycja obrazu podkreśla jego znaczenia przenośne, rozpoznaje na obrazie symbole znane z kultury i literatury,
Max Ehrmann <i>Desiderata</i>	<ul style="list-style-type: none"> nazywa wartości, o których jest mowa w tekście. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje i głośno odczytuje zasady życia, które uznaje za szczególnie ważne dla współczesnego człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia postawę życiową prezentowaną w tekście. 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje postawę życiową, która została przedstawiona w tekście.

KRYTERIA OGÓLNE

Sprawności	Wymagania			
	KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPEŁNIAJĄCE (ocena: bardzo dobry)
UCZEŃ				
Słuchanie	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie większość komunikatów werbalnych, • odbiera wystarczającą dla zrozumienia całości ilość informacji, zawartych w dźwięku i obrazie, • porządkuje wysłuchane informacje, • odbiera ogólną intencję cudzej wypowiedzi, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie komunikaty werbalne, • odbiera większość informacji, zawartych w dźwięku i obrazie, • porządkuje i systematyzuje wysłuchane informacje, • odbiera intencje cudzej wypowiedzi, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie komunikaty werbalne o wysokim stopniu organizacji, • odbiera informacje zawarte w dźwięku i obrazie, • porządkuje wysłuchane informacje w zależności od ich funkcji, • rozpoznaje intencje cudzej wypowiedzi, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie komunikaty werbalne o wysokim stopniu skomplikowania, • rozróżnia informacje werbalne oraz zawarte w dźwięku i obrazie, • porządkuje i systematyzuje wysłuchane informacje w zależności od ich funkcji, • rozpoznaje i odbiera charakter wypowiedzi i wyrażane w niej intencje,
Mówienie	<ul style="list-style-type: none"> • cytuje fragmenty tekstu, • formułuje krótką wypowiedź na temat swoich odczuć wywołanych przez dzieło, • przestrzega podstawowych zasad etyki i etykiety mowy w różnych sytuacjach komunikacyjnych, • formułuje ogólną opinię na temat utworu, • tworzy krótką wypowiedź na temat ogólnej problematyki utworu, • odtwarza w wypowiedzi podstawową treść utworu w porządku chronologicznym, • wypowiada się na temat elementów świata przedstawionego w utworze, • prezentuje w wypowiedzi znaczenia dosłowne utworu lirycznego, 	<ul style="list-style-type: none"> • cytuje odpowiednie fragmenty tekstu, • formułuje wypowiedź związaną z odczuciami, jakie wywołuje dzieło, • przestrzega zasad etyki i etykiety mowy w różnych sytuacjach komunikacyjnych, • przedstawia swoją opinię na temat utworu, • przedstawia w wypowiedzi problematykę utworu, • odtwarza w wypowiedzi w porządku chronologicznym treść utworu, • tworzy wypowiedź, w której porządkuje informacje, dotyczące świata przedstawionego w utworze, • przedstawia i omawia w wypowiedzi znaczenia dosłowne utworu lirycznego, 	<ul style="list-style-type: none"> • cytuje odpowiednie fragmenty tekstu, uzasadnia ich wybór, • wypowiada się na temat odczuć, jakie może wywoływać dzieło u odbiorcy, • świadomie dostosowuje swoje wypowiedzi do zasad etyki i etykiety mowy, • przedstawia swoją opinię na temat utworu, uzasadnia ją odwołaniami do dzieła, • tworzy logiczną, zwartą wypowiedź prezentującą problematykę utworu, • przedstawia treść utworu, • formułuje wnioski na temat sposobu prezentowania świata przedstawionego w utworze, • przedstawia w wypowiedzi znaczenia przenośne utworu lirycznego, 	<ul style="list-style-type: none"> • cytuje i komentuje odpowiednie fragmenty tekstu, • tworzy zwartą wypowiedź związaną tematycznie z odczuciami, jakie dzieło może wywoływać u odbiorców, • dostosowuje swoje wypowiedzi do zasad etyki i etykiety mowy, ma świadomość konsekwencji stosowanych w wypowiedzi form językowych, • przedstawia uzasadnioną opinię na temat utworu, zawiera w niej elementy wartościowania, • tworzy pełną, wyczerpującą, logiczną wypowiedź, prezentującą tematykę utworu, • przedstawia treść utworu, wplata w wypowiedź odwołania do kontekstów,

Sprawności	Wymagania			
	KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPEŁNIAJĄCE (ocena: bardzo dobry)
	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat przeczytanych samodzielnie tekstów prasowych, tworzy wypowiedź prezentującą elementy warstwy przedstawieniowej obrazu, stosuje w wypowiedzi odpowiednie słownictwo, tworzy wypowiedzi z poprawnymi konstrukcjami składniowymi, 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat przeczytanych samodzielnie tekstów prasowych, wstępnie je ocenia, tworzy wypowiedź, w której omawia środki języka malarskiego wykorzystane dla zaprezentowania warstwy przedstawieniowej obrazu, stosuje w wypowiedzi bogate słownictwo, tworzy wypowiedzi z różnorodnymi konstrukcjami składniowymi, 	<ul style="list-style-type: none"> wartościuje przeczytane samodzielnie teksty prasowe, tworzy wypowiedź, w której omawia metaforykę dzieła malarskiego, stosuje w wypowiedzi bogate, różnorodne słownictwo, tworzy wypowiedzi z urozmaiconymi konstrukcjami składniowymi, 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje sposób prezentowania świata w utworze, przedstawia i komentuje w wypowiedzi znaczenia przenośne utworu lirycznego, komentuje, ocenia i wartościuje samodzielnie przeczytane teksty prasowe, tworzy wypowiedź, w której przedstawia i komentuje metaforykę dzieła malarskiego, stosuje w wypowiedzi różnorodne słownictwo, dba o odpowiedni do tematu dobór leksyki, tworzy wypowiedzi z różnorodnymi, funkcjonalnie dobraćymi konstrukcjami składniowymi,
Czytanie. Odbiór tekstów literackich i innych tekstów kultury	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje styl biblijny, rozumie występujące w tekście archaizmy, rozumie wyrazy gwarowe występujące w tekście, rozpoznaje w tekście różne rodzaje stylizacji językowej, odróżnia perswazję od manipulacji językowej, rozpoznaje w utworze nawiązania do innych dzieł, rozdzieli literaturę wysoką i popularną, wydobywa z tekstu informacje, dotyczące faktów, rozpoznaje podstawowe środki stylistyczne w tekście, wyodrębnia obrazy poetyckie w utworze lirycznym, 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia podstawowe cechy stylu biblijnego, rozpoznaje w tekście archaizację, rozumie tekst, w którym występuje stylizacja gwarowa, rozpoznaje i nazywa różne rodzaje stylizacji językowej w tekście, wyjaśnia, czym różni się perswazja od manipulacji językowej, wyjaśnia sposób nawiązania w utworze do innych dzieł, dostrzega podstawowe różnice między utworami literatury wysokiej i popularnej, wydobywa z tekstu informacje, dotyczące faktów i opinii, rozpoznaje i nazywa środki stylistyczne w tekście, 	<ul style="list-style-type: none"> określa cechy stylu biblijnego, wskazuje ich przykłady w tekście, określa funkcje archaizacji w tekście, określa rolę stylizacji gwarowej w tekście, rozpoznaje różne rodzaje stylizacji, komentuje jej znaczenie w utworze, dostrzega w tekstach przejawy perswazji i manipulacji językowej, wyjaśnia rolę nawiązań w utworze do innych dzieł, dostrzega i komentuje nawiązania do literatury wysokiej w utworach literatury popularnej, odróżnia relację od opinii, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym cechuje się styl biblijny, łączy jego cechy z tematyką i problematyką tekstu, komentuje rolę archaizacji w tekście, wyjaśnia, na czym polega i czemu służy stylizacja gwarowa, wyjaśnia, czemu służy zastosowana w utworze stylizacja językowa, rozumie mechanizmy perswazji i manipulacji językowej, komentuje nawiązania do innych dzieł w utworze, wartościuje utwory literatury wysokiej i popularnej, odróżnia relacje od opinii, komentuje ich powiązanie,

	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje podstawowe cechy budowy utworu lirycznego, przedstawia bohatera literackiego, krótko go charakteryzuje, odtwarza wzory osobowościowe, kreowane w utworach, dostrzega związki fikcyjnego świata utworu z realną rzeczywistością, rozpoznaje groteskowy charakter utworu, wie, czym cechuje się bajka jako gatunek literacki, odróżnia bajkę od baśni, wie, że reportaż jest gatunkiem publicystycznym, rozpoznaje go wśród innych tekstów, omawia warstwę przedstawieniową obrazu, 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza dosłowne znaczenia obrazów poetyckich, omawia budowę utworu lirycznego, charakteryzuje bohatera literackiego, przedstawia wzory osobowościowe, kreowane w utworach, wskazuje konkretne odniesienia fikcyjnych elementów świata przedstawionego w utworze do realnej rzeczywistości, wyjaśnia, na czym polega groteskowe przedstawienie świata w utworze, wymienia cechy gatunkowe bajki, wyjaśnia, czym cechuje się reportaż jako gatunek publicystyczny, omawia warstwę przedstawieniową obrazu, wstępnie określa malarskie sposoby jej prezentacji, 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje, nazywa środki stylistyczne w tekście, określa ich funkcję, odczytuje przenośne znaczenia obrazów poetyckich, omawia budowę utworu lirycznego, wyodrębnia sposoby rytmizacji tekstu, charakteryzuje bohatera literackiego, omawia motywy jego postępowania, przedstawia i komentuje wzory osobowościowe kreowane w utworach, omawia odniesienia fikcyjnych elementów świata przedstawionego w utworze do realnej rzeczywistości, tłumaczy mechanizmy groteski jako konwencji literackiej, wie, że bajka jest gatunkiem pogranicznym, wskazuje jej epickie i liryczne cechy, komentuje tematykę i problematykę reportażu, analizuje dzieło malarskie, wstępnie je interpretuje, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jaką rolę pełnią środki stylistyczne w kreowaniu świata w tekście, komentuje znaczenia obrazów poetyckich, omawia sposób ich tworzenia, omawia budowę utworu lirycznego, łączy ją z warstwą treściową tekstu, charakteryzuje bohatera literackiego, komentuje jego postępowanie, ocenia wybory, których dokonał, ocenia z punktu widzenia człowieka współczesnego wzory osobowościowe, kreowane w utworach, komentuje związki między fikcją literacką a realną rzeczywistością, wyjaśnia, na czym polega i czemu służy groteska jako konwencja literacka, omawia bajkę jako gatunek literacki, rozróżnia różne typy bajek, komentuje problematykę reportażu, wykorzystuje obserwacje stylu, analizuje i interpretuje dzieło malarskie,
Pisanie	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z podstawowych słowników, tworzy proste przypisy, stara się dobierać odpowiedni styl do wypowiedzi, stara się stosować różnorodne słownictwo, 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z odpowiednich słowników, tworzy przypisy, dobiera odpowiedni styl do wypowiedzi, stosuje różnorodne słownictwo, stosuje prawidłowe formy gramatyczne i ortograficzne nazw własnych, nazwisk, nazw miejscowych, 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie dociera do potrzebnych informacji, tworzy przypisy, przywołując cytaty, wykorzystuje stylizację w tworzonym tekście, stosuje bogate słownictwo z różnych kręgów tematycznych, 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z różnorodnych źródeł informacji, sprawnie posługuje się przypisami, celowo i funkcjonalnie stosuje stylizację w tworzonym tekście, świadomie dobiera słownictwo w tworzonym tekście,

Sprawności	Wymagania			
	KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPEŁNIAJĄCE (ocena: bardzo dobry)
	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje prawidłowo podstawowe formy gramatyczne i ortograficzne nazw własnych, nazwisk, nazw miejscowych, • stosuje różne typy zdań złożonych, • przestrzega zasad interpunkcji, • stosuje w tworzonym tekście mowę zależną i niezależną, • posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny, • tworzy według wzoru formy użytkowe: <ul style="list-style-type: none"> – podanie, – cv, – protokół, – list motywacyjny, • układa według wzoru notatkę encyklopedyczną, • samodzielnie pisze krótką rozprawkę, • samodzielnie pisze charakterystykę postaci, • tworzy samodzielnie opis sytuacji, • wyszukuje i poprawia błędy we własnym tekście. 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje poprawnie różne typy zdań złożonych, • przestrzega zasad interpunkcji, • stosuje poprawnie w tworzonym tekście mowę zależną i niezależną, • sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny, • tworzy samodzielnie formy użytkowe: <ul style="list-style-type: none"> – podanie, – cv, – protokół, – list motywacyjny, • układa samodzielnie notatkę encyklopedyczną, • pisze rozprawkę, wyraźnie formułuje tezę i przedstawia argumenty, • pisze rozwiniętą charakterystykę postaci, • układa opis sytuacji, dynamizuje wypowiedź, • poprawia błędy we własnym tekście, koryguje styl. 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje poprawnie pod względem gramatycznym i ortograficznym nazwy własne, nazwiska, nazwy miejscowe, • celowo stosuje różne typy zdań złożonych, • stosuje poprawną, różnorodną interpunkcję, • celowo stosuje w tworzonym tekście mowę zależną i niezależną, • dobiera odpowiednio do tworzonych tekstu oficjalną i nieoficjalną odmianę polszczyzny, • tworzy poprawnie formy użytkowe: <ul style="list-style-type: none"> – podanie, – cv, – protokół, – list motywacyjny, • układa notatkę encyklopedyczną, dba o skrótowość tekstu, • pisze rozprawkę, prezentuje wyraźnie i uzasadnia swoje stanowisko, • pisze rozwiniętą charakterystykę postaci literackiej, wykorzystuje odwołania do tekstu, • tworzy rozwinięty opis sytuacji, szczegółowo prezentuje okoliczności, • koryguje własny tekst, dodaje uzupełnienia. 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje bezbłędnie pod względem gramatycznym i ortograficznym nazwy własne, nazwiska, nazwy miejscowe, • celowo i poprawnie stosuje różne typy zdań wielokrotnie złożonych, • tworzy tekst bezbłędny pod względem interpunkcji, • celowo i funkcjonalnie stosuje w tworzonym tekście mowę zależną i niezależną, • wykorzystuje funkcjonalnie oficjalną i nieoficjalną odmianę polszczyzny, • tworzy formy użytkowe, zachowując ich wszystkie wymogi: <ul style="list-style-type: none"> – podanie, – cv, – protokół, – list motywacyjny, • układa notatkę encyklopedyczną, świadomie i poprawnie stosuje odpowiednie skróty, • pisze rozprawkę, przedstawia swoje tezy, opinie, oceny, uzasadnia je różnymi rodzajami argumentów, • pisze rozwiniętą charakterystykę postaci literackiej, wzbogaca ją komentowanymi cytatami i odwołaniami do tekstu, • tworzy opis sytuacji, celowo dobiera sposób narracji i styl wypowiedzi, • samodzielnie redaguje własny tekst.

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, którego osiągnięcia w znacznym stopniu wykraczają poza wymagania dopełniające i sytuują się na poziomie ponadprogramowym. Jego praca cechuje się samodzielnością i kreatywnością. Prezentuje wysoki poziom wiedzy i erudycji interdyscyplinarnej. Świadomie i funkcjonalnie posługuje się bogatym słownictwem terminologicznym. Samodzielnie analizuje i interpretuje teksty literatury pięknej, literatury faktu. Czyta, rozumie i wykorzystuje teksty popularnonaukowe, naukowe i publicystyczne. Potrafi analizować i interpretować dzieła malarskie z uwzględnieniem specyfiki środków języka malarskiego. Komentuje związki dzieła malarskiego z tekstem literackim. Analizuje i interpretuje dzieła filmowe i teatralne. Dostrzega i komentuje związki między różnymi dziełami sztuki. Formułuje problemy, proponuje sposoby ich rozwiązania. Tworzy bezbłędne pod każdym względem wypowiedzi ustne i pisemne. Samodzielnie planuje swoją pracę. Potrafi ocenić własne dokonania. Odnosi sukcesy w konkursach przedmiotowych, publikuje swoje teksty.

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym nie jest w stanie wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak wiedzy i umiejętności wyklucza osiągnięcie nawet minimalnego postępu.